

BRIEF
DL
0047113

205

Hórholm.

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/kongchristianix00kj

HANS MAJESTÆT

KONG CHRISTIAN IX

ET MINDESKRIFT

RIGT ILLUSTRERET

8. APRIL 1818 — 29. JANUAR 1906

ANDET OPLAG

KJØBENHAVN 1906

CENTRALFORLAGET

J. C. JØRGENSEN & CO.

brief
DL
004713

J. COHENS BOGTRYKKERI
(GEORG A. BACH).

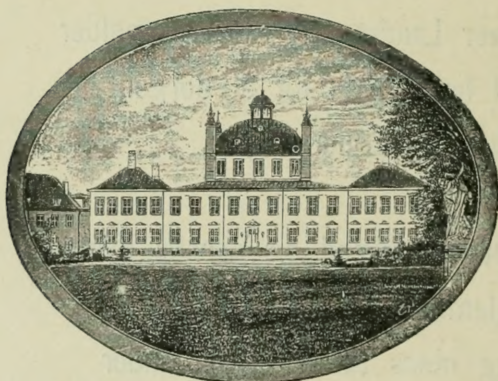
MINDEDIGT

Mel.: Danmark, dejligst Vang og Vænge.

KONGEN sænked træt sin Pande
under Dødens Haand,
frigjort op mod Lysets Lande
løfted sig hans Aand.
Men en Strøm af Smerte vælder
over Landet —; Klokker melder
til hver Hytte og til Borgen
Bud om Landesorgen.

Danske Mænd og danske Kvinder
glemmer Dagens Strid,
og mens tavse Taarer rinder
standses Haandens Id.
Blikket sænkes, — Tanken svinger
sig paa Smertens tunge Vinger
ind, hvor i de høje Sale
høres Dødens Tale.

Ja, nu sørger Danmarks Skove
og de mørke Træ'r,
sukkende sin tavse Vove
glider Stranden nær. — —
Kongens Navn vil aldrig glemmes,
altid vil hans Minde gemmes,
og i danske Hjærter være
Christians Navn i Ære!

KONG CHRISTIAN OG DRONNING LOUISE.

Danmarks gamle Konge er død!

Budskabet er kommet ganske uventet, og det vil virke med alt det uventedes overvældende Styrke. For selv om Kong Christian den Niende var saa gammel, at han for længst havde overskredet Støvets Aar, var han alligevel saa rask, at ingen havde troet, det saa hurtigt skulde være forbi.

Det er et rigt Liv, som nu er afsluttet.

Rigt paa Begivenheder og Oplevelser, rigt paa Sorger og paa Lykke, paa straalende Dage og Dage fulde af Ængstelser og bitre Skuffelser.

Det er ikke for meget at sige, at Kong Christian var elsket som faa.

For hele den store Slægt, hvis fleste Medlemmer Aar efter Aar mødtes i det lille Land

med de lyse Bøgeskove, var den gamle Konge Samlingspunktet.

Det var Kongens største Glæde at se Generation efter Generation vokse op omkring sig, at følge dem i deres Udvikling og se dem blive dygtiggjorte i de ansvarsfulde Hverv, hvortil de næsten uden Undtagelse alle blev kaldede.

Og hvilken Fryd, naar de bortdragne Børn og Børnebørn vendte tilbage og deres Børn igen med dem.

Naar Slottets hyggelige Sale oplivedes af den klare Barnelatter og Barnepludren — da lyste den gamle Konges milde Øjne, og hans Ansigt straalede med saa ung en Glans, som om han var tyve Aar, og Børnene paa deres Side vidste intet saa herligt, som naar Bedste- eller Oldefar vilde lege med dem.

Nu er Glæden forbi, og det stærke Savn og den bitre Smerte er kommen i Stedet.

Den gamle Konge er ikke mere!

Forgæves vil alle de, — baade hans Slægt og hans Folk, — der saa ofte søgte til ham med deres Bekymringer og deres Glæder, nu se efter den ranke Skikkelse med det fine, ven-

lige gamle Ansigt, — han, som altid havde et taalmodigt Øre og et deltagende Ord for alle.

Danmarks gamle, elskelige Konge er død.

Men de mange Mindeord, som vil lyde over hans Kiste, vil kun kunne fortælle godt.

Der er Sorg og Tavshed i hans Hjem, og sammen med hans Kære sørger hele det danske Folk over Tabet af en Konge, om hvem man med Sandhed tør sige, at han var elsket som faa og æret som ingen.

Og hans Minde vil leve iblandt os!

KONGEN I STATSRAADET.

Kongens Barndom og Ungdom.

I Sliens inderste Vig paa en lille Ø ved Byen Slesvig ligger det gamle Slot *Gottorp*, hvor Prins Christian fødtes den 8. April 1818 Kl. $10^1/_2$ om Formiddagen.

Hans Fader var Hertug Vilhelm af Slesvig-Holsten-Sønderborg, der var gift med Louise Caroline af Hessen-Cassel, en Søster til Frederik den Sjettes Dronning, Marie.

Hertug Vilhelm stod højt i Gunst hos Frederik VI, der skænkede ham Glücksborg Slot og gav hans Efterkommere Ret til at bære Navn efter Slottet.

Prins Christian, som i sin Daab opkaldtes efter den senere Kong Christian den Ottende, henlevede en lykkelig Barndom under kærlige Forældres Omsorg,

GLÜCKSBORG SLOT.

og han medtog mange lyse Minder fra sit Barndomshjem og dets naturskønne Omgivelser.

Tretten Aar gammel mistede Prins Christian sin Fader, og Kong Frederik den Sjette traadte fra nu af som Formynder i Faderens Sted.

Paa mangfoldige Maader lagde den gamle Konge for Dagen, at han omfattede sin Myndling med al en Faders Ømhed og Agtpaagivenhed, og Prins Christian fattede hurtigt en lige saa oprigtig Kærlighed og Hengivenhed for Kong Frederik.

Det blev besluttet, at Prins Christians Uddannelse, som Moderen hidtil selv havde forestaaet sammen med dygtige Lærere, nu skulde fortsættes ved et Undervisningskursus paa Landkadet-Akademiet i København.

Endnu samme Aar, Faderen døde, tog Prins Christian Afsked med sin Moder og sine Søskende og flyttede over til Hovedstaden, hvor han fik Bolig paa selve Akademiet hos Chefen, Oberst Linde.

Og saa fulgte fire Aar med flittige Studier og Forelæsninger paa Akademiet. Den unge Prins var afholdt af sine Lærere og gjorde hurtige Fremskridt — til stor Glæde navnlig for Kong Frederik, som med

FREDERIK VI OG HANS FAMILIE.

levende Interesse fulgte sin unge Vens Udvikling, og hos hvem Prins Christian i disse Aar var en stadig Gæst.

Ja, saa elsket havde Prinsen gjort sig af Kongen, at denne engang, da Prinsen uventet traadte ind ad Døren, uvilkaarlig udbrød til de omkringstaaende:

„Se, saadan en Søn skulde jeg have!“

HERTUG WILHELM AF GLÜCKSBORG, KONGENS FADER.

Til al Slags Sport og Gymnastik, Ridning og Dans nærede Prinsen allerede fra Barn af stor Forkærlighed. Og naar Kong Christian den Niende endnu i sin høje Alderdom beundres af alle for sin spænstige Gang og sin elegante Holdning, saa har Kongen vist i første Række sig selv og sit sunde Frilufts- og Idrætsliv at takke derfor.

DET GULE PALÆ, HVOR KONG CHRISTIAN BOEDE SOM UNG.

Samtidig med sin militære Uddannelse forberedtes Prins Christian til Konfirmation af Sognepræsten ved Garnisonskirken, Pastor Glahn. Den Gudsfrygt, som allerede gennem Moderens Opdragelse var nedlagt i Barnets Sind, er sikkert i denne Tid bleven bragt til fuld Udvikling, og den 14. Maj 1835, sytten Aar gammel, konfirmeredes Prins Christian paa Amalienborg Slot i Overværelse af sin Moder og Kongehusets Medlemmer.

De Ungdomsaar, som nu fulgte, og hvori Prins Christian fortsatte sine Studier og teoretiske og praktiske Øvelser har vel i mange Henseender haft den største Betydning for den vordende Konge. Livet ved Hoffet og blandt Kammeraterne i de københavnske militære Kredse, den stadige Omgang med danske, politisk interesserede Mænd og Kvinder har utvivlsomt sat et dybt og varigt Præg i den unge Prins's Livsopfattelse, og maaske haft en væsentlig Indflydelse paa mange af de senere Begivenheders Gang.

LANDKADET-AKADEMIET.

Forlovelse og Bryllup.

Efter at den unge Prins Christian havde faaet en grundig Militæruddannelse i København, foretog han, paa sin faderlige og kongelige Ven, Frederik den Sjettes Tilskyndelse, en Rejse til den tyske Universitetsby Bonn for at sætte sig nøjere ind i de mere civile Videnskaber, som Historie og Retslære.

Han ledsagedes paa denne Rejse af Landgreve Vilhelms Søn, Prins Frederik, med hvem han kom til at staa i nært kammeratligt Forhold paa Grund af hans mange fortræffelige Egenskaber, men maaske ogsaa af en anden Grund, som vi her nærmere skal berøre.

Prins Frederiks Søster, Prinsesse Louise, var en Barndomsveninde af Prins Christian, og denne havde

saa langt fra glemt sin Kammerat fra Legetiden, som hans Følelser for hende tvertimod i Aarenes Løb havde faaet en dybere og alvorligere Karakter.

Prinsesse Louises Fader havde fra sin Ungdom været knyttet til Danmark. Han var gift med den senere Kong Christian den Ottendes Søster, og en god

LANDGREVE VILHELM AF HESSEN
Dronning Louises Fader.

Ven af Frederik den Sjette. Han boede de sidste Aar af sit Liv sammen med sin Familie i København i det Palæ paa Amalienborg, hvor vor nuværende Konge, Frederik den Ottende, residerer.

Den 7. September 1817 fødtes Prinsesse Louise.

Hun fik en kærlig og omhyggelig Opdragelse og

Dronning Louise som Barn.

Dronning Louise i 25-Aars Alderen.

lærte tidlig at arbejde og bruge sine Evner.

Dygtige Lærere som Komponisten Kuhlau, Professor Buntzen og Maleren Marstrand gav den unge Prinsesse hendes Undervisning; særlig vaktes Elevens Interesse for Musik og Maling — to Kunstarter, som fik den største Betydning for og Indflydelse paa Prinsessens hele senere Liv.

— — —

Imidlertid tilbragte de to Prinser et flittigt Studieliv nede Bonn. Men man kan tænke, at de ofte om Aftenen, naar Arbejdet hvilede, har sendt mange længselsfulde Tanker hjem til Danmark, og at de tit i

KONG CHRISTIAN SOM UNG.

deres Samtaler har nævnt det Navn, som var dem begge saa kært.

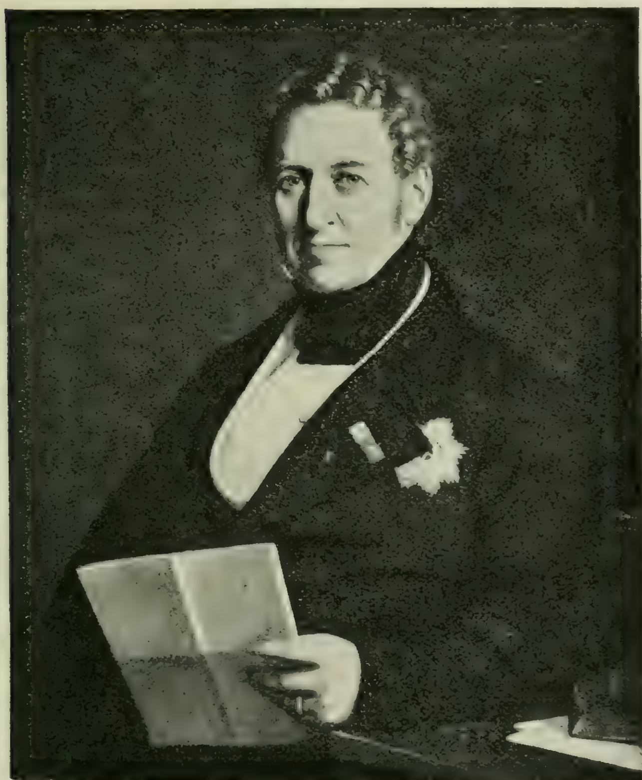
En stor Sorg havde Prins Christian under sit

DRONNING LOUISE SOM UNG PRINSESSE i BRYLLUPSAARET 1842.

Ophold i Udlandet, idet han her modtog Budskabet om Kong Frederik den Sjettes Død. Det gjorde et overvældende Indtryk paa Prinsen, som til det sidste

bevarede de varmeste Følelser og den dybeste Taknemlighed for sin trofaste og kære Konge. Men Prins Christian skulde dog snart mærke, at han i Enkedronningen, Maria, havde bevaret en ligesaa om-

KONG CHRISTIAN VIII.

hyggelig og kærlig Beskytter. Hun blev den lysende Stjerne over det Hjem, som han om ringe Stund skulde komme til at stifte.

I Aaret 1841 vendte Prins Christian tilbage til Danmark; kort efter deklareredes hans Forlovelse med

Lensgreve Vilhelms Datter, Prinsesse Louise af Hessen, og allerede faa Maaneder igen efter, den 26. Maj 1842, stod Brylluppet med Pomp og Pragt paa Amalienborg Slot i Kongen, Kristian den Ottendes og Dronningens Overværelse.

Det unge Par flyttede ind i det gule Palæ, hvor senere Prins Valdemar og Prinsesse Marie har haft Bolig.

Og nu oprandt en Række Aar fulde af huslige Pligter, fulde af Lykke og Familieglæder, som de, for en Prins og Prinsesse, forholdsvis smaa Kaar ikke formaaede at svække.

I gensidig Kærlighed og Opofrelse grundlagde Prins Christian og Prinsesse Louise her det Ægteskab, som skulde blive dem selv til saa rig en Velsignelse, et helt Folk til saa lysende et Eksempel.

Snart voksede en Børneflok op og bragte nye Pligter og nye Glæder til Huse.

Men om det unge Slægtled, og hvorledes en næsten æventyrlig Skæbne bragte dets Medlemmer til fremskudte Stillinger rundt om i Europas Lande, skal tales i et følgende Afsnit.

Krigen og Kongens Kroning.

I Aaret 1835, paa sin Konfirmationsdag, var Prins Christian bleven udnævnt til Ritmester ved Hestgarden; i 1842 blev han Eskadronchef og stod som Chef for Kongens Hestgarde, da Treaarskrigen udbrød.

1848 var naaet — dette mærkelige, urolige og frodige Aar i Danmarks Historie!

Kong Christian den Ottende var død, Oprøret brød ud i lys Lue, og Krigen bankede paa Døren. — —

Det er ofte, og med Rette, blevet fremhævet, at Pligtfølelsen var et af Grundtrækkene i den senere Kong Christian den Niendes Karakter, den laa ikke blot i hans Natur, men den var bleven opøvet ved hele hans Opdragelse.

Derfor forstaar vi ogsaa, at Prins Christian ikke kunde holde sig tilbage, men tværtimod maatte stille sig i første Række i dette Øjeblik, da Pligten kaldte alle danske Mænd og Landet havde Brug for alle sine Sønner.

Selv om Prins Christian, som født Sønderjyde, kunde være fritaget for at deltage i Krigen, og, som Chef for Livgarden, nærmest havde til Opgave at værne Kongens Person, ilede han dog med at indhente Hans Majestæt Kong Frederik den Syvendes Tilladelse til at maatte bruge Hestgarden som enhver anden Eskadron.

Vel opnaaede han ikke — saaledes som han sikkert selv helst ønskede — at komme paa de mest udsatte Poster i Krigen; men han viste ved talrige Lejligheder baade Mod og Selvopofrelse.

Saaledes fortæller Barfod i sin Beskrivelse af Krigen et Eksempel, der alene tilstrækkelig viser Prinsens heltemodige Sindelag:

„Da Prins Christian, i Spidsen for den lille Garde, nærmede sig Foldingbro over Skodborgaa, saa man, at denne var besat af Militær, baade Fodfolk og Rytteri, og at et Par Kanoner var kørt op ved Broen. Situationen vilde være yderst kritisk, om det var en fjendtlig Afdeling, man her stod over for, og dette var da ogsaa straks klart for alle. Prins Christian gjorde Holdt et Øjeblik for at raadslaa om, hvorledes man skulde forholde sig. Den Officer, der red sammen med Prinsen, siger: „Vi maa haabe, at det er danske Soldater“. Da udbryder Prins Christian: „Ja, er det Fjenden, vi har for os, saa har vi kun ét at gøre: vi maa forsøge at hugge os igennem, thi vor Konges Garde kan ikke

tages til Fange!" Med disse Ord sprængte Prins Christian frem i Spidsen for sine Folk, beredt til hellere at lade sig hugge ned end at overgive sig. Det viste sig imidlertid, at det var vore egne Soldater, der havde besat Broen, og de modtog den savnede Hestgarde med et varmt Velkommen."

Senere deltog Prinsen med sin Eskadron i forskellige Bevægelser, indtil Hestgarden i 1850 efter allerhøjeste Befaling igen tog Ophold i København.

Midt under denne Krig, der skulde ende med saa straalende Hæder for vort Fædreland, havde vigtige indre politiske Spørgsmaal fundet deres Afgørelse.

Frederik den Syvende havde skænket sit Folk en fri Forfatning ved Grundloven af 5. Juni 1849, og Regeringen havde begyndt sine Bestræbelser for at faa Tronfølgesagen ordnet.

Det henstod nemlig endnu uafgjort, hvem der skulde være Konge i Danmark, naar Oldenborgernes Mandslinje uddøde med Frederik den Syvende eller med hans Onkel, Arveprins Ferdinand.

For at faa Spørgsmaalet løst var det nødvendigt at indhente Stormagternes Billigelse, og da navnlig Kejser Nikolaus af Ruslands Samtykke, eftersom den russiske Kejserslægt kunde gøre Arvekrav gældende paa en Del af Holsten.

Som Kongsemne fremtraadte snart Prins Christian som den, Opmærksomheden mest samledes om.

Ikke fordi han selv „meldte sig"! Det vilde have stemt daarligt med hans beskedne Fremtræden og hele Karakter. Men fordi han havde en naturlig Adgang til at blive nævnt som Tronfølger.

Prins Christian nedstammede jo fra den danske Kongeslægt og var gift med Prinsesse Louise, der stod Kongehuset endnu nærmere i Slægt.

I Efteraaret 1850 udtalte Kejser Nikolaus Ønsket om, at Prins Christian, for hvem han nærede stor Sympati, maatte blive Tronfølger, og det næste Aar blev der truffet mere lovformelig Aftale mellem den russiske og den danske Regering om, at Prins Christian skulde arve alle det danske Monarkis Lande. Egentlig var det Prinsesse Louise, som var den nærmest berettigede, men hun overdrog igen sin Mand Arveretten.

I 1852 underskrev de fem Stormagter samt Sverrig-Norge den saakaldte *Londonertraktat*, hvorved Prinsens Arveret til Tronen anerkendtes, og tilbage stod da blot at faa den danske Rigsdags Samtykke.

Dette skulde imidlertid volde flere Vanskeligheder, end man maaske kunde tænke.

De forskellige politiske Partier var ikke imod Prins Christian. Men Striden kom til at staa om, hvorvidt baade den mandlige og den kvindelige Linie skulde være arveberettiget.

Efter hidsige Kampe og gentagne Rigsdagsopløsninger, lykkedes det dog endelig i Juli 1853 at enes om den ny Tronfølgelovs Vedtagelse.

Den 31. Juli underskrev Kongen Loven, Prins Christian fik Navn af *Prins Christian af Danmark*, og han var fra nu af Arving til hele det danske Monarki.

Og fra nu af og saa længe han levede, viede han sine Kræfter og sit Liv til det Folk og det Land, der havde lagt sin Fremtid i hans Haand.

FREDERIK VII OG GREVINDE DANNER.

Tronfølgeren traadte — som rimeligt er — i de Aar, som nu fulgte, i nærmere Berøring med Kongen.

Der har været talt og spurgt meget om, hvorledes Forholdet mellem Frederik den Syvende og Prins Christian var; og en Kendsgerning er det jo, at de to Mænds Karakterer og Væremaade i mangt og meget var forskellige.

Men her skal det dog siges, at Prins Christian nærede stor Sympati for Kong Frederik, hvilket han ogsaa ved mangfoldige Lejligheder lagde for Dagen. Ikke mindst i den Hyldesttale, Prinsen holdt for Kongen paa dennes sidste Fødselsdag, som han fejrede paa Glücksborg Slot.

Det forundtes kun Frederik VII at leve faa Aar som Danmarks Konge; men hvor kort Tiden end var, var den dog lang nok til, at Kongen kunde knytte sit Folk til sig med de inderligste og mest trofaste Baand.

Sorgen ved hans Død, der indtraf saa pludselig den 15. November 1863, lagde sig som en tung Haand over det hele Land. Bekymring og Alvor fyldte alles Sind.

Thi det var en alvorlig Tid for Danmark.

Krigen ulmede paany, og Stemningen i Landet var oprørt. Ingensinde syntes Frederik den Syvendes Indflydelse og Myndighed saa nødvendig som i det Øjeblik, Døden tog Scepteret af hans Haand.

Hvorledes vilde den nye Konge kunne løfte den Arv, som efterlodes ham?

Kan man undre sig over, at ikke alle modtog deres nye Hersker med aabne Favne?

Han tilhørte jo en ny Slægt og fulgte efter en Konge, der mere end nogen ejede Folkets Kærlighed.

Først Tiderne skulde vise, at Kong Christian just var den Mand, hvis ærlige og trofaste Hjerte maatte vinde alle danskes Hengivenhed.

Det var en alvorsfuld Stund, da Kong Christian den Niende traadte frem paa Kristansborgs Slots Altan med Konsejlspræsident Hall ved sin Side for at modtage Folkets Hyldning.

„*Kong Frederik den Syvende er død, — Kong Christian den Niende leve!*“ lød Halls Stemme ud over Mængden, og Københavns Borgere svarede med Hurraraab for deres nye Konge.

* * *

Desværre skulde jo den første Del af Kong Christians Regeringstid formørkes af den skæbnesvangre Krig, hvis ulykkelige Følger bragte Sorgen til at hvile trykkende over Landet.

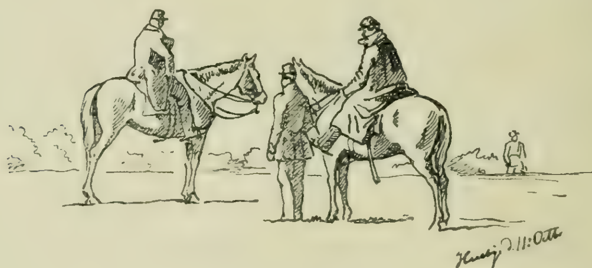
Men det gamle Ord, at „i Nøden skal man kende sine Venner“ bekræftedes ogsaa her. Og det gav i rigt Maal Kong Christian Lejlighed til at vise, at hans Løfte om at være Danmark en god og trofast Ven, var andet og mere end Mundsvejr.

Sit Valgsprog tro: *Med Gud for Ære og Ret* delte han Nederlagets tunge Timer med sit Folk, og senere gjorde han alt, hvad der stod i hans Magt for at udslette Krigens tunge og sørgelige Spor.

Kongen skyede hverken Ofre eller personlige Anstrengelser i Krigens Tid.

„— — Kongen besøgte os en Dag i Sundeved“

— hedder det f. Eks. i en Soldats Beskrivelse af Krigen. — „Vi vidste intet derom og blev helt forundrede ved pludselig at se en Del Officerer gaa over Broen ind i Skansen. Vor Konge var omkring paa de farligste Punkter; han bevægede sig med en ægte Officers overlegne Ro paa de mest udsatte Steder, og naar man saa ham, fik man det Indtryk, at han havde mest Lyst til at blive hos os og tage sin Tørn med."

FRA 64.

Et andet Sted — i den lille Bog „Krigsminder fra Dannevirke og Dybbøl" — skildres ogsaa Kongens gentagne Besøg i Skanserne.

„Jeg sov som en Sten til den lyse Dag", fortæller Forfatteren, „og vaagnede ved Raabet: „Kongen er herinde i Skansen!" Jeg kom da paa Benene, men jeg var saa stivfrossen, at jeg næppe kunde gaa. Kongen med Adjudant stod henne i Fronten af Skansen med Kikkert og saa' ud over Terrænet. En Infanterikorporal havde faaet Infanteriet opstillet; Skansekommandøren var gaaet hen paa en anden Skanse, og jeg fik nu ogsaa Artilleristerne opstillede. Straks derpaa kom Kongen og passerede imellem Geledderne,

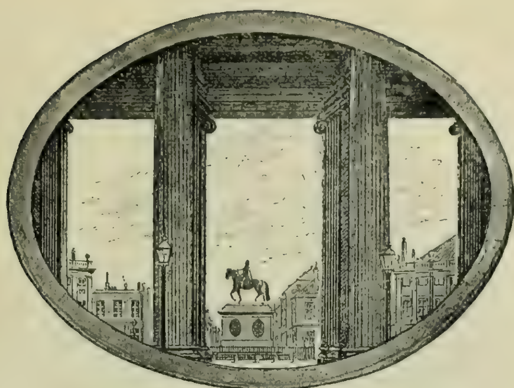
hvis det ellers kan kaldes Geledder, naar der staar nogle Karle i Uniform ved Siden af hinanden; for, husker jeg ret, saa var der ikke Tale om nogen Retning hverken til højre eller venstre. Vi saa unægtelig noget medtagne ud og var det ogsaa, og det kunde Hans Majestæt vist ogsaa nok se, thi da han var passeret os forbi, sagde han: „Ja, det har været en streng Tid for Jer, men jeg haaber, I vil holde ud, om ogsaa det skulde vare lidt endnu.“ Kongen gav nu sin Adjudant Ordre til at sørge for, at der uddeltes Forfriskninger til Soldaterne. . . . Derpaa bød Kongen os hilsende Farvel. Jeg mindes ikke, at vi gjorde Honnør, i alt Fald var det grumme ufuldkomment, det havde vi nok glemt, udmattede og svækkede som vi var baade paa Legeme og Sjæl; men det var en kærlig Følelse for vor Konge, som i dette Øjeblik rørte sig og kom ret til Live i vore Hjerter. Vi havde faaet et bestemt Indtryk af, at vor Konge følte for os og led med os. Det var ligesom dette gik igennem alle Hjerter; thi det lød fra mange Munde paa én Gang: „Hans Majestæt skulde dog have et Hurra“, og med det samme lød der et „Kongen leve“, og saa et nifoldigt Hurra, der rungede ud over Egnen. Kongen var da naaet frem til Barrièreporten, men vendte sig atter om imod os og, idet han takkede, tillige gav os et Par kærlige og opmuntrende Ord. Jeg har anført dette, fordi det synes mig at afspejle et saa smukt Forhold; thi her var saa at sige kun Menigmand tilstede, ikke engang Skansekommandøren, saa her var det udbragte „Leve“ ikke befalet, men et rent og skært Hjerte-Forhold“.

Om Kongens Besøg i Skansen Nr. II fortælles:

„Kongen gik omkring talte venlig og opmuntrende til mange af de menige. I Førstningen anede de ikke, at det var Kongen, der talte til dem, da ingen vidste. at han var kommen ind paa Skansen. Om Aftenen var der kommet en Tønde varmt Øl ud til Besætningen paa Skanse Nr. II. og saaledes vistnok ogsaa paa hver af de andre Skanser.

Efter omtrent en halv Times Forløb forlod Kongen igen Skansen; men han var næppe kommen ret mange Skridt udenfor, før der fra Avertissementsposten lød et: „Broager dæk!“ og en 24-Pds. Granat fra Broager kom brusende i Luften, slog ned i Skansen, sprang med et uhyre Brag, som rystede Luften i den stille Aften, og kastede Jord- og Træstumper ud til alle Sider. — Et Øjebliks Tavshed, og Arbejdet var igen i den bedste Gænge“ . . .

KOLONNADEN PAA AMALIENBORG.

Kongens Familieliv.

Hvor sørgelig end Krigen i 1864 blev i sit Forløb og sin Udgang, fik den dog den Betydning, at den knyttede Kong Christian den Niende og hans Folk inderligere sammen ved Tillidens og Hengivenhedens Baand.

Det blev sagt, at hvad udadtil tabtes, maatte indadtil vindes. Og den Periode, som fulgte, fra 64 til nu, har gjort Ordene til Sandhed.

Det blev en Opgangens Tid paa alle fredelige og aandelige Omraader. Det danske Folk, som havde kæmpet saa tappert paa Dybbøls Skanser, viste, at de ogsaa ejede den sejge, aldrig svigtende Energi, naar det gjaldt Arbejdet i Fredens Interesse.

Handel og Industri blomstrede, Landbruget tog Fart og Velstanden øgedes. Og i Videnskab og Kul-

VAGTPARADEN TRÆKKER OP FORAN AMALIENBORG.

tur naaede det danske Folk en Højde som faa Nationer i Verden.

Var Kong Christians Regering saaledes end begyndt under ildevarslende Tegn, saa skulde de følgende Aar snart sprede Uvejrsskyerne og lade Solen skinne i fornyet Glans ned over hans Krone.

Kong Christians Liv blev rigt og lykkeligt.

Den kære, gamle Konge saa — alt som Aarene gik — sit Folk slutte sig nærmere og nærmere til sig; han saa sit Lands Ære og Lykke — det der fremfor alt laa ham paa Hjerte — vokse og fæstnes under hans Styre; og han følte Glæde derover.

Og som Livet efterhaanden formede sig skønt og harmonisk udadtil, saaledes forundtes det vor Konge inden for sit Hjems Vægge at skabe et Familieliv saa sjælden smukt, saa rigt og kærligt, at det vil staa som et Mønster for alle og til alle Tider.

Han havde ved sin Side en Kvinde, der var ædel og trofast som Hustru, klog og skarpsindig som Raadgiver, lige opofrende som Dronning for sit Folk og som Moder for sine Børn.

Allerede medens det unge Par boede som Prins og Prinsesse i det gule Palæ, var deres Ægteskab blevet velsignet med flere Børn.

Den 3. Juni 1843 fødtes Danmarks nuværende Konge *Frederik;* den 1. December 1844 den ældste Datter Prinsesse *Alexandra*, nu Dronning af England; Juleaften den 24. December 1845 Prins Vilhelm, nu Kong *Georg* af Grækenland; den 26. November 1847 Prinsesse Dagmar, nu Enkekejserinde *Maria Feodorowna* af Rusland; den 29. September 1853 Prinsesse *Tyra*,

KRONPRINS FREDERIK OG KRONPRINSESSE LOUISA.

nu Hertuginde af Cumberland, og den 27. Oktober 1858 Prins *Valdemar*.

Denne Børneflok, som i faa Aar voksede op, kunde jo nok give Forældrene meget at varetage, især naar man véd, at ingen Fader og Moder kunde vaage med større Ømhed og Kærlighed over deres Børn end Kong Christian og Dronning Louise.

Med aldrig trættet Interesse fulgte de Børnenes Undervisning og Opdragelse, og de var altid selv de smaa Prinsers og Prinsessers bedste Raadgivere, naar det gjaldt en særlig vanskelig Lektie, som skulde læres, eller et indviklet Spørgsmaals Løsning.

Kongen, der stadig bevarede sin Lyst til al Slags Idræt, ledede selv Børnenes Undervisning i Legemsøvelse, og man forstaar, at disse Gymnastiktimer hørte til Dagens lykkeligste Øjeblikke. Navnlig viste den lille Prinsesse Dagmar sig flink til Spring og Smidighedsøvelser og opnaaede da ogsaa tit at faa særlig Ros og Paaskønnelse af sin Gymnastiklærer.

Dronningen havde taget Haandarbejdstimerne paa sig og passede nøje paa, at de smaa Prinsesser viste Flid og Paapasselighed, hvad enten det gjaldt at strikke et Par hvide Strømper eller at brodere et Navn.

I hele deres Opdragelsesmaade søgte Kongen og Dronningen at give Børnene et sundt og naturligt Blik paa Livet og at holde alle Hovmods-Nykker borte fra de unges Sind.

Ingen, som saa det lidet overdaadige Hjem i det gule Palæ, eller var Vidne til det bramfri Liv, som levedes inden for dets Mure, vilde den Gang gætte paa, at fra dette Hus skulde Fyrster og Fyrstinder

udgaa, som vilde komme til at regere over mere end det halve Europa og over en Femtedel af Verden!

Men selvom Kongen og Dronningen saaledes gav

Enkekejserinde Maria Feodorowna af Rusland. Dronning Alexandra af England. Hertuginde Tyra af Cumberland.

deres Børn en korrekt, ja streng Opdragelse, skete dette dog ikke paa Kærlighedens Bekostning. Børnene elskede deres Forældre, og disse forstod at knytte

dem til sig i saa inderlig en Tillid og Fortrolighed, at da de unge senere var draget ud hver til sin Stilling og Opgave i Livet, var der dog intet saa kært for dem som at komme tilbage paa Besøg til det elskede Barndomshjem, der rummede saa mange lyse Minder.

Just den fordringsløse Fremtræden, som til enhver Tid prægede baade Voksne og Børn i dette Hjem, var skikket til at vinde den jævne danske Befolkning.

Naar man i hine Tider fortalte mangen Historie om den store Sparsommelighed paa Palæet i Amaliegade — om Kjolerne, som blev syet om fra de ældre til de yngre Prinsesser o. s. v. —, saa var disse Fortællinger maaske netop for en stor Del Grunden til, at Fyrstebørnene fra det gule Palæ snart blev populære blandt Byens Borgere.

De tre unge Prinsesser, Alexandra, Dagmar og Tyra blev i særlig Grad Folkets erklærede Yndlinge. Den Dag i Dag kommer der Varme i Stemmen, naar de gamle fortæller om den Gang, de var unge og mødte Prinsesserne paa deres sædvanlige Spadseretur paa Langelinje. „De smilte altid saa venligt og var saa smukke.“

Og den uskrømtede Hyldest, som Befolkningen lægger for Dagen, hver Gang en af Kongens Døtre i de senere Aar er kommen i Besøg herhjemme, vidner om, at den ikke har glemt sine „Yndlinge“ fra gamle Dage.

Den 18. Oktober 1860 blev den ældste Søn, Prins Frederik, og den ældste Datter, Prinsesse Alexandra, konfirmerede sammen i Kristiansborg Slotskirke.

Snart fulgte de andre efter, Bornene blev voksne, og der skulde tænkes paa deres videre Uddannelse.

Medens Prins Frederik gennemgik Landhærens Officerskole, stod Prinserne Georg og Valdemars Hu til Søen, og de indtraadte som Elever i Marinen.

Og saaledes tog de unge med Iver og Flid fat paa Arbejdet hver i sin Livsstilling, stadig fulgte af Forældrenes aarvaagne Blik og kærlige Omsorg.

GEORG DEN FØRSTE, Konge af Grækenland.

Men længe skulde de unge ikke faa Lov at blive i Danmark.

Endnu før Kong Christian havde besteget Danmarks Trone, forlod to af Bornene det fædrene Hjem.

Prins Georg — eller som han den Gang hed Prins Vilhelm —, blev i Aaret 1863 kaldet til Hellenernes Konge.

En Begivenhed, der danner som en Slags Ind-

ledning til den Kæde af mærkelige og glædelige Tildragelser, som i sjælden Grad skulde blive Kong Christian den Niende til Del, og hvoraf Sønnesønnen, Prins Carls nylige Kaaring til Norges Konge danner Afslutningen.

Paa Kristiansborg Slot, siddende paa sin Tronstol og med Prins Vilhelm og hans Fader ved sin Side, modtog Kong Frederik den Syvende den græske Deputation, som var sendt herop for at begære Prinsen til Konge.

Forholdene i Grækenland var alt andet end lyse paa den Tid, og Landets Befolkning med det sydlandske og urolige Blod var ingenlunde let at regere — navnlig for en ung Fyrste paa $17^1/_2$ Aar som Kong Georgius.

Frederik den Syvende forstod saare vel Vanskelighederne, og det var af et oprigtigt Hjerte, han ved Udnævnelsen ytrede disse Ord:

„Jeg vil give dig, forinden du forlader dette Sted, et hjerteligt og velment Raad. Lad det stedse være din Stræben at vinde og bevare dit Folks Kærlighed; jeg vil ikke rose mig dermed, men det er af Erfaring, jeg taler, naar jeg siger, at deri bestaar en Konges sande Lykke. Hold fast paa dit Lands Forfatning, stræb stedse at skaffe den Anerkendelse, og sørg for, at den bliver overholdt. Naar du gør dig dette til Regel, vil det gaa dig og dit Land vel.“

Kong Georg tog Raadet til Følge, og det viste sig snart, at han var Manden efter Grækernes Sind. Trods hyppige Vanskeligkeder og Uroligheder har Forholdet mellem Grækenlands Konge og Folk stedse

været det bedste. Der findes faa Fyrster saa afholdte som Kong Georg. — — —

I Foraaret samme Aar havde Hendes kongelige Højhed Prinsesse Alexandra skænket sin Haand til Prins Edward af Wales, Dronning Victorias ældste Søn.

Det var med Vemod, at det danske Folk bød den unge, kun 19-aarige Prinsesse Farvel. Fædrelandsmelodier tonede imod hende, da hun kørte til Banegaarden, og unge Piger strøede Blomster for hendes Fod.

Nu sidder Prinsesse Alexandra som Englands Dronning, men dér som her lyder kun Lovtaler over hendes Skønhed og fine Karakter — „den danske Rose“, som Englænderne kalder deres Dronning.

— — —

Saaledes havde alt to af Børnene brudt op fra Hjemmet i det gule Palæ, da Frederik den Syvende døde, og Christian den Niende blev Danmarks Konge.

Amalienborg Slot, hvorhen Residensen kort efter forlagdes, og hvor Kongen siden har haft Bolig, byggedes under Kong Frederik den Femte, hvis smukke Rytterstatue pryder Pladsen.

Det var oprindelig bestemt for fire Adelsslægter, men senere købte Staten Slottet og indrettede det til Residens for Kong Christian den Syvende, og samtidig blev de to af Palæerne forbundne ved Kolonnaden tværs over Amaliegade. Arkitekt Harsdorff, som har Æren af denne stilfulde Gang, der hviler paa joniske Søjler, saaledes at man har fri Udsigt til Rytterstatuen midt paa Pladsen, har skilt sig overmaade heldigt fra sin Opgave. Kongens Slot kunde være større og pragtfuldere, næppe smukkere eller mere harmonisk bygget.

Desuden knyttede der sig mange kære Minder til de Sale og Værelser, hvor Kong Christian og Dronning Louise flyttede ind. I det samme Palæ havde Kongerne boet; her henlevede Kong Christians Ven og Plejefader Frederik den Sjette og hans Dronning deres sidste Aar; og her havde Kong Christian som ung Prins haft sin Gang som i sit andet Hjem.

I godt 40 Aar har Amalienborg Slot huset vor kære afdøde Konge. Inden for dets Mure har han i sin trofaste Families Midte levet maaske sine lykkeligste Aar. Stille og fornemt tilbagetrukket, som Slottet ligger, naaede Livets daglige Larm og Støj ikke herind. Men hver Middag, naar Vagtparaden trak op, blev man Vidne til det samme muntre og brogede Folkelivsbillede paa den store Slotsplads. Saa samledes Børn og gamle, tilfældig forbipasserende og tilrejsende Gæster uden for Slottet og nød Tonerne fra Gardens Musikkorps. Det var et fast Led af Københavns Folkeliv, og for de fremmede en ligesaa staaende „Seværdighed“ som Thorvaldsens Museum eller Tivoli. Og saaledes vil det sikkert vedblive at være.

Om Sommeren, naar Heden gjorde Opholdet i Hovedstaden ubehageligt, forlagdes Residensen gerne til Bernstorff Slot — hvis man kan kalde den beskedne hvide Bygning derude ved Jægersborg Alle for et Slot; den har intet palæagtigt over sig og overgaaes i Pragt — om end ikke i Smag — af adskillige Strandvejsvillaer. Men som den ligger der, stille og prunkløs i al sin Nobelhed, er den som et Symbol paa Freden, der hviler over de Bernstorffske Omgivelser. Intetsteds skinner Solen klarere, intetsteds

har Grønsværet flere Farver, eller Blomsterne herligere Duft end i Bernstorffs Have. Lindealleerne virker saa idyllisk og bringer Ro i Sindet. Den blide og fredelige Naturstemning — det er Bernstorff-Parkens Ejendommelighed.

Men efterhaanden som den kongelige Familie voksede og forgrenede sig og Sommergæsternes Antal blev flere og flere, blev Pladsen paa Bernstorff for indskrænket. Saa henlagdes Ferierne til Fredensborg, og dette Slot blev siden Samlingsstedet for de store Slægtmøder, der skulde blive til saa stor Glæde for Kongefamilien og til saa stor Ære for Danmark, som i hine Perioder var Genstand for hele Verdens spændte Opmærksomhed. Dog Livet her paa Fredensborg rummer saa mange betydningsfulde Øjeblikke og Begivenheder, at vi vil skænke det en særlig Omtale i et følgende Afsnit.

— — —

Imidlertid fortsattes den Række af glorrige Familie-Forbindelser, som i saa særlig Grad kom til at kaste Glans over det danske Kongehus, og som skænkede vort Kongepars Børn saa stor Lykke.

I 1866, 18½ Aar gammel, trolovedes Prinsesse Dagmar med Storfyrsttronfølger, senere Kejser Alexander den Tredje af Rusland.

Selvom den unge danske Prinsesse sikkert har følt Tyngden af det Ansvar, som nødvendigt følger med at skulle være Herskerinde over et af Jordens mægtigste Riger, gik hun dog med Fortrøstning ind til sin nye Værdighed, og hun blev sin Gemal en klog og kærlig Raadgiver baade i de glade og de tunge Timer.

— Var det med Vemod, at det danske Folk gik til Afskeden, hver Gang paany en af Prinsesserne drog ud til det fremmede, saa hilstes det til Gengæld med Henrykkelse, da det rygtedes, at Kronprins Frederik vilde føre den svenske Prinsesse Louisa af Sverrig-Norge hertil som sin Brud.

BERNSTORFF, SET FRA HAVEN.

Tanken om Nordens Enhed og Begejstringen for Brødrefolkene var paa denne Tid levende i Befolkningen, og man tog vor Kronprins' Forbindelse med den svenske Konge Carl den Femtendes Datter som et godt Varsel.

Sjælden er vel nogen Fyrstes Brud bleven modtagen med større Jubel i sit nye Fædreland end Kron-

prinsesse Louise, da hun ankom til Københavns Toldbod den 10. August 1869. Midt i en viftende, vinkende Menneskemængde stod 900 Sangere, som istemte en Velkomstsang. Og med tordnende Hurraraab besvarede man Kronprinsens Takkeord, da han sagde:

„Paa min elskede Hustrus Vegne tilsiger jeg Dem, at hun vil omfatte sit nye Fædreland med den samme

PRINS VALDEMAR

Kærlighed som det, hun nys har forladt. Gid den Forbindelse, som vi nys har sluttet i Kærlighed, maa danne et nyt Kærligheds- og Venskabsbaand om de tre nordiske Riger!"

— — —

Prinsesse Tyra og Prins Valdemar, de sidste to Børn var nu kun tilbage. Kredsen om vort høje Kongepar var tyndet ud.

Familiens Yngste plejer jo gerne at omfattes med særlig Ømhed, og saaledes var det ogsaa her. Baade

Forældrene og hele det danske Folk elskede den unge Prins og Prinsesse, og da omsider Skilsmissens Time slog, og ogsaa den yngste af Hovedstadens „Yndlinge", Prinsesse Tyra, forlod sit Barndomshjem for at indtage Pladsen ved Hertugen af Cumberlands Side, var der Sorg blandet i Feststemningen.

Brylluppet, som stod den 21. December 1878 paa

PRINSESSE MARIE

Kristiansborg Slot, fejredes med store Fester rundt om i Landet, 200 danske Kvinder skænkede Prinsessen et Smykkeskrin, og paa talrige Maader lagde Befolkningen sin Deltagelse for Dagen.

Endelig sluttede i Aaret 1885 Prins Valdemar Ægteskabets Pagt med Prinsesse Marie af Orléans, en Datter af Hertugen af Chartres.

Brylluppet fejredes paa det franske Slot Eu, og efter en Bryllupsrejse modtoges det unge Par ved deres Indtog i København med en sand Folkejubel.

Prinsesse Marie forstod hurtigt ved sit i bedste Forstand folkelige Sindelag at vinde Indbyggernes Yndest, og den har hun besiddet i alle de Aar, hun har boet i vor Midte. Den Støtte og Adspredelse, hun var for vor gamle Konge, navnlig efter Dronningens Død, har selvfølgelig ikke forringet den danske Befolknings Hengivenhed for Prinsesse Marie.

* * *

Nogle drog bort til nye Hjem, og andre kom tilbage med deres Brud i Følge.

Saaledes er Livets Gang. Og saaledes blev det ogsaa her.

Men ude eller hjemme — bestandig bevarede de unge Kærligheden til Barndomshjemmet og de To, som havde vaaget over og skærmet deres Ungdom.

PRINS CHRISTIAN SOM SPÆD.

FREDENSBORG SLOT

Slægtmøderne paa Fredensborg.

. . . . Og med Dig tager Du Perlebaand,
Rene og blanke,
Som tit ville glide gennem din Haand
Og binde en Stund din søgende Tanke;
De lyse Minder fra Barndommens Fred
Og Hjemmets Stilhed med Dig ville følge
Og lytte Du vil ved Donauens Bred
Efter Esroms legende Bølge.

Saaledes skrev Carl Ploug, da Prinsesse Tyra forlod Danmark som Hertugen af Cumberlands Brud.

Og der er næppe Tvivl om, at Digteren i disse skønne Linjer har rørt ved de dybeste Strenge ikke blot i den bortdragne Prinsesses, men i hele Kongefamiliens Sind.

Esrom Sø og Fredensborg betegner som i en Sum al den stille Lykke, al den sommerlige Glæde og Skønhed, der hvilede over vort Kongehus og blev som et Kendetegn paa Christian den Niendes Regeringstid.

Og naar vi mindes Kong Christian, da vil Tanken

uvilkaarlig drages mod den Plet Jord deroppe i Nordsjælland med den blinkende Sø og de lyse Skove. Her paa Fredensborg Slot, hvis Navn selv rummer saa megen Poesi, nød Kongen Hvile og Vederkvægelse; her elskede han at spadsere frit og utvungent i den yndige Natur; og her traadte han ligesom Folket nærmere i Møde end noget andet Sted.

KONG CHRISTIAN MED SIN FAMILIE PAA FREDENSBORG.

Af den Grund vil Kong Christians Navn altid være knyttet til Fredensborg.

Men ogsaa af en anden Grund.

I Kong Christians Regeringstid indskreves Fredensborgs Navn i Europas Historie. „Europas Øjne vendte sig“ mod det lille danske Slot. At fire Fyrstehuses Medlemmer, og blandt dem en russisk Kejser og en engelsk Tronfølger, samledes til Familiestævne

paa Fredensborg, var en Begivenhed, som Verden var nødt til at have sin Opmærksomhed henvendt paa. Fredensborg blev berømt. Slægtmøderne havde kastet Glans over dens Navn.

— — —

MARMORHAVEN.
Hoffets private, afspærrede Del af Parken.

Enhver, der har besøgt Fredensborg og spadseret en Tur i Parken, vil forstaa, hvorfor netop dette Slot blev valgt til Samlingssted ved de store Familiestævner.

Ingen Sommerbolig kan ligge mere indbydende end det skinnende hvide, smilende Fredensborg Slot,

»En Kone, som gaar til Bryllup.«
Fra Nordmandsdalen.

hvis fornemme og fine Linjer tegner sig dobbelt smukt mod Skovens mørke Baggrund.

Lige op ad Slottet ligger den vidunderlig dejlige Park.

Først Hoffets private Have, Marmorhaven, der med sine rige, nøjagtigt afstukne Blomsterbede minder om den stive, franske Stil og gammeldags Etikette.

Og saa selve Slotsparken!

Fra den halvrunde Plads bag Slottet straaler syv lige Alléer af Linde, tusinde Alen ud gennem Bøgeskov! For Enden af Alléerne glimter Esrom-Søen frem. Og paa de aabne Grønninger mellem Alléerne vokser Græsset højt og frodigt.

Berømtest blandt Skovens Gange er „Sukkenes Allé“, der løber langs Parkens Nordside. Højtidsfuldt hvælver de kæmpemæssige Træers Kroner sig sammen foroven og lukker saa

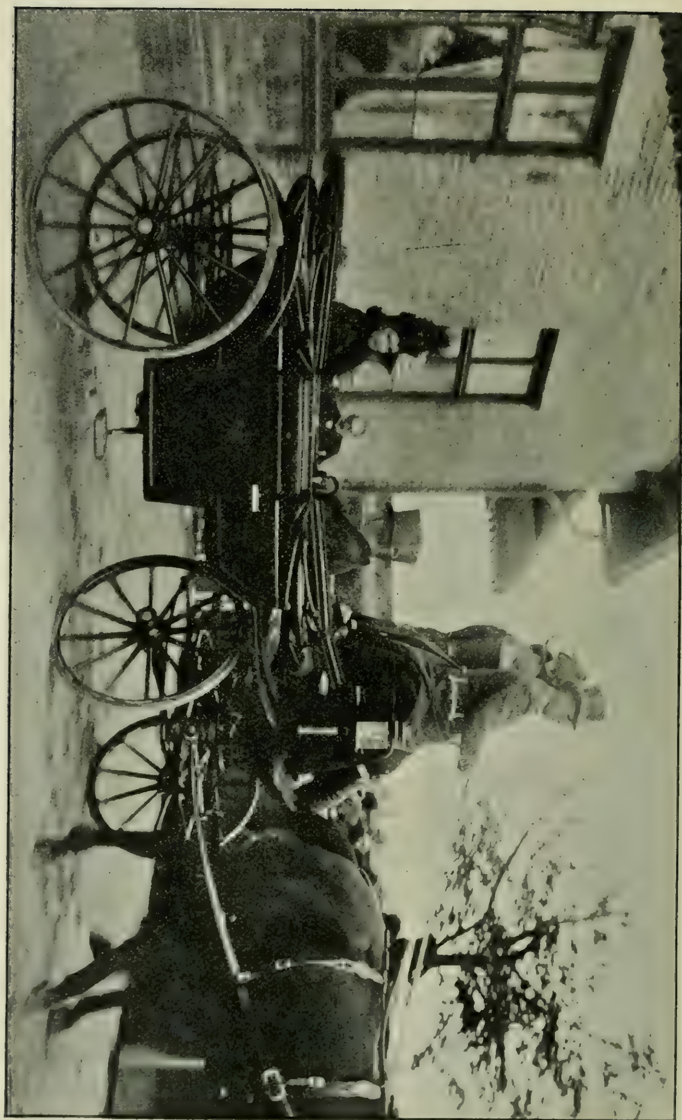
»En Soldat paa sin Post«.
Fra Nordmandsdalen

tæt, at hver Lyd giver Ekko under Løvtaget. — Ved en aaben Plet i Parken ligger Nordmandsdalen med den tredobbelte Kreds af hvide Sandstensfigurer, mærkelige naive Billedhuggerarbejder, som forestiller islandske, norske og færingske Bondeskikkelser. Der er „Konen som gaar til Bryllup“, „Soldaten paa Post“, „Dansende Par“ og mange flere. Kunsten, der er nedlagt i disse Figurer, er som sagt ikke stor, men i al deres Simpelhed falder de dog godt ind i Stemningen, og om Aftenen, naar Maanen kaster sine blege Straaler ned over dem, kan de virke helt fantastisk og æventyrligt.

Men skønnest af alt er dog Spadsereturen ad Vejen langs Søen. Gennem Træernes Grene skimter man det rolige Vand. Hist ovre ligger Nøddebo Kro med Dannebrog smeldende i Vinden og nordpaa ser man Grib-Skovens mørke Skygge. Paa denne Vandring møder vi Kildekonen, som har skænket saa mangt et Glas af det perlende Væld for de kongelige Herskaber, og som har saa mange Historier at berette fra sine erfaringsrige Aar her ved den lille Stengrotte. Lidt efter naar man Kongebroen, hvor Baadene ligger fortøjede, parate til at føre Hoffets Herrer og Damer ud over Søen, naar de ønsker at ro eller fiske. Herfra fører Vejen direkte op til Slottet. —

Man forstaar, hvilken Glæde og Vederkvægelse de fremmede Fyrster har følt ved at komme fra Ansvaret og Pligterne derhjemme til disse fredelige og rolige Omgivelser. — —

Lad os da et Øjeblik se, hvorledes den lille nordsjællandske By tager sig ud, naar den ruster sig til

PAA KØRETUR.

en Fyrstesommer, og hvorledes Dagene forløber her paa Fredensborg Slot, naar de kongelige Slægtninge, Børn og Børnebørn er samlede i Ferien som Kong Christian og Dronning Louises Gæster.

Vi vælger f. Eks. Sommeren 1883 der hører til Tiden fra Fredensborgs Glansperiode.

Der er Liv og Røre i Byen!

Rygtet om, at Czar Alexander den Tredje kommer, har lokket Tusinder af Sommergæster herud. Det vrimler ad Hovedgaden med lysklædte Damer og Herrer, som er tagne herud i Haab om at faa et Glimt af de kongelige at se.

Byens faste Beboere er helt forvirrede over al den Hurlumhej.

Der gaar gamle Professor N. V. Gade og er lidt utilfreds over 'at faa sin Sommerfred forstyrret. Og Skuespiller Olaf Poulsen søger ad en Omvej ned til sin Villa for ikke at støde paa for mange Københavnere.

Og saa kommer da de kongelige Vogne.

Der er Kejseren og Kejserinden, Kongen og Dronningen; og lidt efter lidt hele Rækken af fyrstelige Personer.

Der er Prinsesse Alexandra af Wales og Hertuginde Tyra af Cumberland, der er Kong Georg og Dronning Olga af Grækenland; der kommer Kronprins Frederik og Kronprinsesse Louise og Prins Valdemar; der er Prinsesse Marie af Hannover og Prinsesse Louise af Storbritannien, Prinsesserne Marie og Alexandra af Grækenland, Prinsesse Maud, Prinserne Christian, Carl og Prins Hans; der er Kejser-

parrets fem Børn og endnu en Flok helt unge Prinser og Prinsesser.

Den lille By hilser med Jubel deres højfornemme Gæster, og alle finder Kejserinde Dagmar lige ung og yndig.

Og man taler om Kejseren og beundrer hans Kæmpeskikkelse med det store Skæg bølgende ned over Brystet. Han ser rolig og glad ud. Fredensborg er jo hans Fristed!

Men iblandt Mængden vil det aarvaagne Øje lægge Mærke til nogle fremmedudseende Herrer, der bevæger sig omkring, stilfærdigt, men med spejdende Blikke. Det er de russiske Opdagere, der som Skygger følger deres Kejser, hvor i Verden han opholder sig — selv til den fredelige Plet ved Esrom Sø.

— — —

Fredensborg Sommerliv er begyndt.

Af det muntre Liv paa Slottet faar man en fornøjelig Skildring i det store Værk, som er udgivet om „Fredensborg“.

„Al den megen fyrstelige Ungdom, der her er samlet, slaar Gækken løs af Hjertens Grund. Her er et Solskin og en Latter i alle Kroge af Slottet, i alle Hjørner af Parken, som om en Sværm af kvidrende Fugle havde slaaet sig ned. Og den alleryngste Ungdom, de kongelige og fyrstelige Børn, har fundet deres Fører i ingen ringere end selve Kejseren af Rusland.

Czar Alexander er en Børneven som faa. Og hvor han er til Stede, kan man være sikker paa, at Børnene flokkes om ham som viltert Ungkrat om en

stærk og hærdebred Eg. De smaa Fyre har ikke Spor af Respekt for Hans russiske Majestæt; uforknyt rider de Ranke paa hans Knæ, rykker i hans Skæg, gør hundrede Spilopper med deres kejserlige Legekammerat.

Hver Morgen gaar Czaren sin bestemte Tur, ledsaget af hele Børneflokken. Han gaar altid i Spidsen med et Par af de smaa ved Haanden, de øvrige kommer tumlende bagefter. Og Turen gaar altid den samme Vej ad Fodstien langs Skipperalleen og saa hele Parkens Omkreds rundt. Af og til gøres en Ekskursion ud over Markerne; saa sætter Kejseren i Galop, og under Latter og Skrig løber Børnene efter ham. Er der én, der dumper i en Grøft og bliver lidt vaad, regnes det for evige Løjer. — —

Ikke blot paa Morgenturen er Kejseren imidlertid sammen med Børnene. Saa tit paa Dagen, der gives Lejlighed dertil, er han paa Færde imellem dem og sætter Fart i deres Lege. Et Par smaa Vogne forspændte med Æsler, har de navnlig megen Moro af. Lystig kører de smaa Prinser og Prinsesser omkring, knaldende med Pisken og raaber Hyp. Men dog kulminerer Jubelen, naar Kejseren selv tager Plads i en af Vognene, og de arme Æsler, skønt de haler og slider, ikke er i Stand til at trække ham af Stedet".

I alle Frilufts-Fornøjelserne er Kejseren gerne den, der arrangerer.

Om Aftenen foretages stemningsfulde Roture paa Søen med Musik af Gardens Musikkorps.

Og tidlig om Morgenen, naar Efteraaret nærmer sig, kan man se Kejseren ledsaget af Prins Valdemar og Prinsesse Marie drage med Bøssen paa Nakken ad

Grib Skov til. Kejseren har da mange Komplimenter parate til den kække Prinsesse, naar hun har præsteret et særlig flot Skud.

Med Jagt og Sport, med Ride- og Køreture i den smukke Omegn tilbringes Dagen. Men om Aftenen samles alle i hyggelig Familiekreds, og det er da altid den gamle Konge og Dronning, der er Midtpunktet i Underholdningen og Samtalen.

Vort Kongepar elskede Somrene paa Fredensborg. Paa dette Sted lykkedes det saa ofte at samle alle deres Børn omkring sig. Og her følte de sig hjemme.

Dronningen tilbragte daglig lang Tid i Haven blandt sine Yndlinge, Blomsterne. Med Kurv og Saks færdedes hun i den tidlige Morgen imellem sine Roser, plejede dem og plukkede selv de Blomster, der skulde fylde Vaserne eller pynte Taflet.

Og ligesom Dronningen vaagede over sine Blomster, saaledes passede Kong Christian selv paa, at hans Yndlingsheste fik den rette Røgt og Pleje. Det sidste, Majestæten foretog sig om Aftenen, var en Tur ud i Staldene for at fodre sine kære Dyr; disse kendte ham alle og vendte Hovederne imod ham, naar han nærmede sig. — —

Just alle saadanne Smaaglæder og Adspredelser var det, som tilsammen gjorde Livet paa Fredensborg saa hyggeligt og lyst. Rundt om i Europa fortaltes Legender om Kejseres og Kongers puritanske Levevis og uskyldige Sommerforlystelser i Parkens Alléer og paa Søen, og det hvide Slots Ry gik over hele Verden. — —

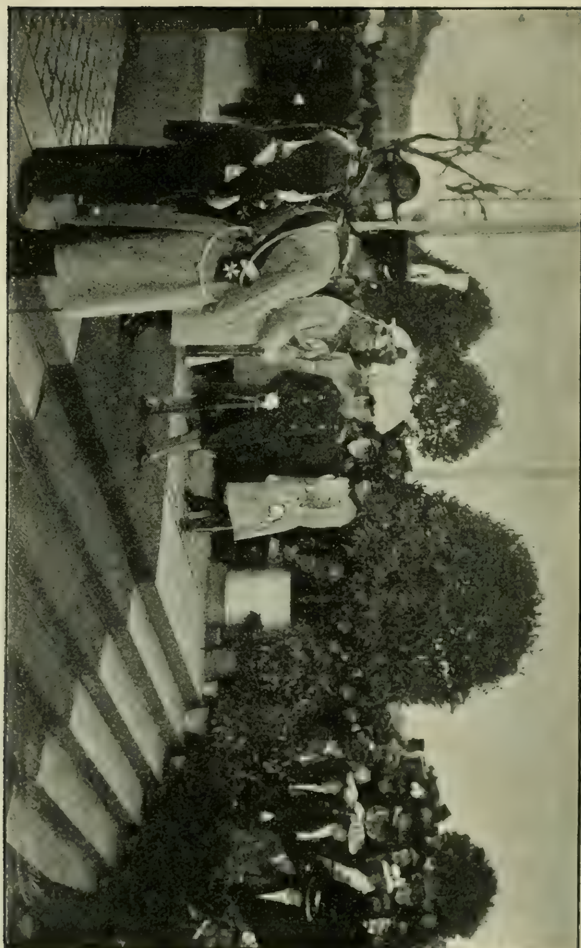
Meget er forandret siden hine Dage.

I 1894 døde Kejser Alexander, og med ham ophørte de store Czar-Aar i Fredensborg. I et Træ i Parken har den mægtige Kejser egenhændig indskaaret sit Navn; det vil til sene Tider staa som et Minde om Slottets fornemste Gæst og Børnenes gode Legekammerat.

Kongen med Enke-Kejserinden af Rusland og Dronningen af England ved Fredensborg Slotstrappe.

Dog fortsattes de gode Traditioner ogsaa i de følgende Aar, og mange er de Fyrster, som har aflagt Besøg paa Fredensborg Slot. Kejser Wilhelm og Kejser Nikolaus II, Gladstone og Loubet og mange andre af Europas Regenter og Politikere har Tid efter anden opholdt sig som Gæster hos Kong Christian og nydt det fredelige Liv ved Esroms Sø og Skove.

DEN TYSKE KEJSER VENTES.

Spørger man, om disse Fyrstemøder har haft nogen direkte politisk Betydning, saa maa man, før man svarer, vel erindre, at baade vor Konge som

MAJESTÆTERNE GAAR I LAND.

Vært og de fremmede Regenter som Gæster betragtede det som deres første og største Pligt ikke at drage Politik ind i deres Samvær. Sammenkomsterne var udelukkende dikterede af rent Slægtskabs og Venskabs

Følelser, og just derfor blev de til saa stor Glæde for begge Parter.

Noget andet er, at disse Slægtmøder uvilkaarlig maatte bidrage til at gøre Danmarks Navn kendt og agtet i vide Kredse og sprede Sympati for vort Land og Kongehus til fjerne Egne.

* * *

Europa plejer jo ellers ikke at beskæftige sig med de smaa Stater.

Med Danmark blev det — netop paa Grund af Fredensborg-Møderne — en anden Sag.

Kongen af Danmark blev de mægtigste europæiske Dynastiers nære Slægtning, og de højeste Æresbevisninger, som Fyrster kunde uddele til Fyrster, blev ham til Del.

I hele Europa betragtede man Kong Christian den Niende og Dronning Louise som et enestaaende fyrsteligt Forældrepar.

Det danske Hof og Familielivet paa Fredensborg hørte til de Emner, hvorom Europa talte.

Og Danmarks Anseelse vandt derved.

Det alderstegne Kongepar, der herskede i Fred over et lille, men lykkeligt og i kulturel Henseende højt staaende Folk, og hvis Børn og Børnebørn spreddtes rundt paa Europas Troner — det er et Billede, som vil bevares i Verdenshistorien.

* * *

Nu er baade Kong Christian og Dronning Louise døde.

Og blandt de, der sørger mest oprigtigt, er Indvaanerne fra den lille Fredensborg By.

Saa veltilfreds og lykkelig færdedes Kong Christian i Parken og Skoven deroppe.

Man var saa vant til at se vor smukke, gamle Konge spadsere omkring med sine Børn og Børnebørn i disse Egne, som han elskede saa højt, at Tanken om ikke at skulle møde ham mere her vækker Vemod hos alle.

* * *

Livet paa Fredensborg hører til de lyse og stille Minder fra Kong Christians Regeringstid.

Men til de Dage, der ogsaa bestandig vil bevares i Erindringen, og som ikke maa forbigaaes, naar vi vil mindes de største og lykkeligste Begivenheder i vor gamle Konges Levetid, hører de store Jubilæums- og Guldbryllupsfester, da det danske Folks Hengivenhed slog Monarken i Møde med saa sjælden Styrke.

Herom samt om Kong Christians Død og Bisættelse vil det næste og sidste Afsnit af dette lille Mindeskrift handle.

KONG FREDERIK VIII.

Mærkedage og Mindedage.

Det er naturligt, at i den lange Tid, det forundtes Kong Christian den Niende og Dronning Louise at beklæde Danmarks Trone, er der mange Mærkedage, som med særlig Glans træder frem i Erindringen.

Ikke blot de lykkelige Festdage, hver Gang et af de kongelige Børn fejrede sit Bryllup, eller naar Folket ved de store Regeringsjubilæer lagde sin Hyldest for Dagen. Ogsaa i Kongens og Dronningens ægteskabelige Samliv, der blev saa rigt paa Aar og Lykke, straaler de store Sølv- og Guldbryllupsdage frem som lysende Minder, ikke mindst paa Grund af den varme Tilslutning, som det danske Folk ved disse Lejligheder lagde for Dagen.

— — —

Den 26. Maj 1867 fejrede Hans Majestæt Kongen og Hendes Majestæt Dronningen deres Sølvbryllup i København. Kong Georg af Grækenland, Storfyrst Alexander, Storfyrstinde Dagmar af Rusland og endnu flere

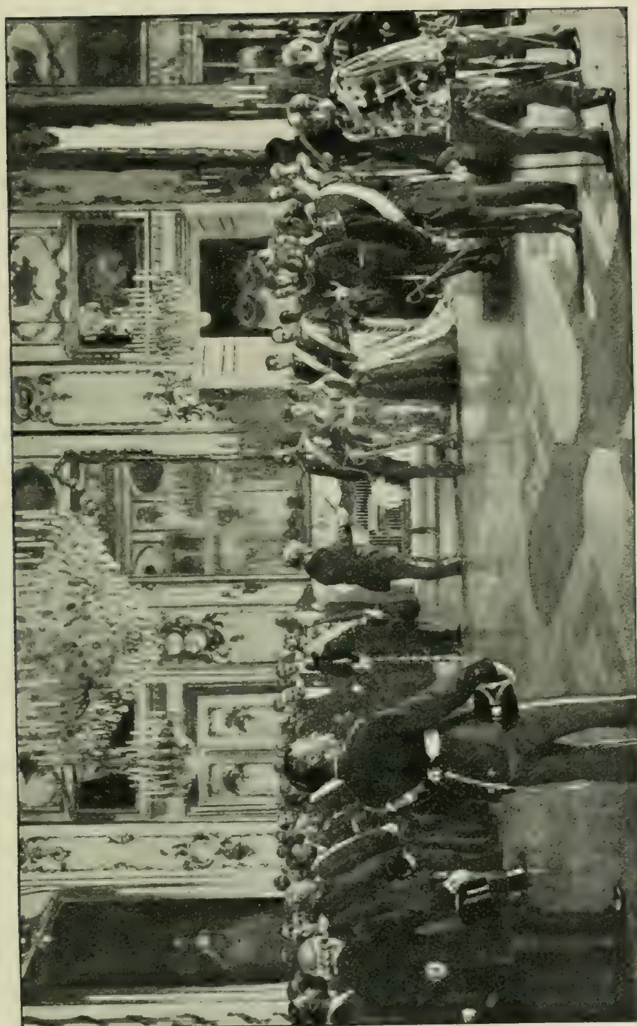
af de kongelige Slægtninge var kommen hertil i Anledningen. Byen straalede i det skønneste Vejr og den fineste Pynt. 36 Tambourer af Borgervæbningen slog om Morgenen Reveille gennem Gaderne, Fest-

DRONNING LOUISE.

hymner spilledes foran Slottet, og Dagens „Clou“ var en Fest i Rosenborg Have, hvori 5000 Børn deltog.

Ikke mindre storslaaet var den Højtidelighed, hvormed Dronning Louises 70-Aars Fødselsdag fejredes den 7. September 1887. Deres Majestæter opholdt sig paa denne Tid sammen med de fleste af deres Børn og Svigerbørn paa Fredensborg. Herud strøm-

MODTAGELSE AF KØBSTÆDERNES DEPUTATION VED REGERINGSJUBILÆET 1888.

mede nu utallige Deputationer og Gratulanter, som ønskede at bringe Dronningen deres Hyldest. Halvtredie hundreder Smaapiger og Drenge — med selve Kejseren af Rusland som Forsanger — sang til „Fødselsdagsbarnets“ Pris; fra alle de Institutioner, hvortil Dronningens Navn er knyttet: Dr. Louises Børnehospital, Diakonissestiftelsen, det københavnske Asylselskab, Børnehjem o. fl., kom Blomster og Taksigelser. Og Aftenen sluttede med et imponerende Fanetog af tusinde Mennesker, som alle bar Flag og orientalske Lamper. Til Riberhusmarchens Toner drog man ind paa Slotspladsen. De straalende kulørte Lamper og Hundreder af Flag var af en ganske gribende Virkning. Staaende paa Slotstrappen modtog Kongen og Dronningen Toget og takkede for det smukke Tegn paa Hengivenhed.

Som et Minde om den 7. September 1887 staar Dronning Louises Bro, som til Ære for Dronningen aabnedes for Færdslen just paa denne Dag.

De senere og ikke mindre betydningsfulde Festdage i vor afdøde Konges Regeringstid vil endnu leve i de flestes Erindring, og vi skal her kun flygtigt berøre dem.

Under den største Tilslutning fra hele Landet fejrede Kong Christian i Aaret 1888 sit 25-Aars Regeringsjubilæum. Købstæderne sendte Deputationer, og alle kappedes om at lægge deres Hengivenhed for deres Konge for Dagen.

Og paa samme Vis er det gaaet ved alle de senere smukke Højtidsdage: Guldbrylluppet 1892, Kongens og Dronningens 80 aarige Fødsselsdage, og ikke mindst

ved den sidste store Højtid: det 40 aarige Regeringsjubilæum i 1903.

Fra de forskelligste Sider mødte Kong Christian paa denne enestaaende Mærkedag Vidnesbyrd om ubetinget Højagtelse og Ærefrygt.

De fyrretyve Regeringsaar havde til Overflod lært det danske Folk, at ingen elskede sit Land som Kong Christian, og at ingen Fyrste kunde vaage med større Deltagelse over sit Lands og sit Folks Velfærd og Lykke.

Og derfor benyttede ogsaa alle danske Undersaatter denne Lejlighed til at sige en ærlig Tak til deres trofaste ridderlige Konge for Tiden, der svandt.

* * *

Aarene skred, og Kongen blev en gammel Mand. Men han glemte aldrig de Beviser paa Sympati, som det danske Folk havde lagt for Dagen, hver Gang Kongehuset fejrede en Glædesfest.

Som Konge og som Menneske.

Hvis Kong Christian i sit Hjem først og sidst maa kaldes et Pligtmenneske, saa kan dette med ikke mindre Ret siges om ham som Politiker og Regent.

Hvad man end mener om den politiske Udvikling i de 42 Aar, Kong Christian har været Landets Overhoved, saa vil vist alle indrømme, at ingen Fyrste kunde have optraadt mere korrekt og samvittighedsfuldt end Kong Christian den Niende. — —

De Aar, som fulgte umiddelbart efter 1864 var jo for saa vidt en frugtbar Periode i dansk Historie.

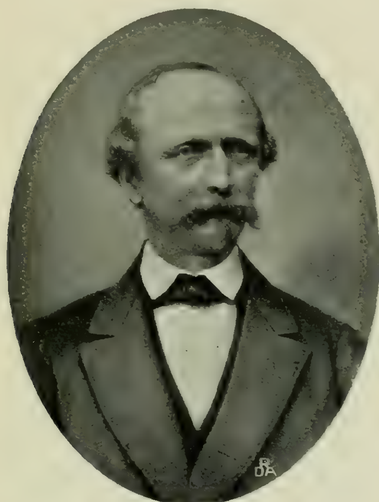
Folket forstod, at det var en Arbejdets og Flidens Tid, som nu var inde. Man tog fat af alle Kræfter; Industri og Haandværk, Landbrug og alle Videnskaber fik Fart og voksede og blomstrede.

Men snart skulde politiske Stridigheder gribe ind.

Den store Forfatningskamp mellem Højre og Venstre brød løs — den, som skulde optage saa mange Aar af Christian den Niendes Regeringstid.

Vi kender alle de Navne, hvorom Folket den

Gang lejrede sig: Estrup, Berg, Hørup; vi husker, hvor skarpt Partierne stod mod hinanden under den Estrup'ske, 19-aarige Regering, og vi mindes, hvorledes Ord som „Københavns Befæstning“ og „Provisorierne“ var som Tvistens Æbler, der kunde sætte Splid mellem Fader og Søn, Broder og Broder.

KONSEILSPRÆSIDENT J. B. S. ESTRUP

Der er ingen Tvivl om, at Kong Christian under denne Kamp betragtede det som sin Pligt at modsætte sig den almindelige Folkestemning.

Men da senere, i April 1901, Oppositionen kom i afgjort Flertal i Folketinget, følte Kongen til Gengæld, at *nu* var det hans Pligt at give efter.

Og Systemskiftet indtraadte — den sidste betydningsfulde indre politiske Begivenhed i Kongens Regeringstid.

Og en Begivenhed, som vil sætte Mærke i Danmarks Historie!

* * *

Kong Christian var et Pligtmenneske. I stort som i smaat. Som Konge og som Husbond.

STATSREVISOR, REDAKTØR V. HØRUP.

I sin daglige Færd var han punktlig til det yderste. Livet gik som et Urværk.

Om Vinteren levede Kongen meget stille, navnlig i de sidste Aar efter Dronningens Død. Der spistes Frokost Kl. 1 og Middag Kl. 7. Om Aftenen spilledes Whist, eller man aflagde Besøg i Teatret.

I Almindelighed var man kun 8—9 Personer ved det kongelige Taffel, nemlig Kongen, Prins Hans, to vagthavende Officerer, den jourhavende Adjutant, Liv-

lægen samt den fungerende Marskal. Desuden var begge Dronning Louises Hofdamer, eller i hvert Fald en af dem, altid tilsagt. Kongen drak aldrig andet end Rødvin og Vand og en ganske sjælden Gang et Glas Madeira.

Kongen var af et jævnt og ligeligt Humør. Den eneste Maade, hvorpaa han ytrede, at han var bedrøvet,

CHR. BERG
Folketingets Formand 1883–87.

eller at noget var gaaet ham imod, var ved at blive tavs.

Og desværre, i de sidste Aar skete det ofte, at Kongen blev tavs; thi der blev tomt omkring ham.

Den 29. September 1898 døde Dronning Louise. Kongens trofaste Hustru og bedste Raadgiver var borte. Og det varede længe, før Kongen kunde forvinde dette sit tungeste Tab.

Men ogsaa blandt Vennerne ved Hoffet og Hæren

tyndedes Kredsen ud. Overhofmarskal Løvenskjold — en Mand, som Kongen satte stor Pris paa — var død. Veteranerne fra 48, til hvilke jo Kong Christian selv ogsaa kunde regnes, blev færre og færre. Monarken *maatte* komme til at føle sig ret ensom de sidste Aar, selv om naturligvis Børnene og Børnebørnene kappedes om at bringe Liv og Ungdom ind i hans Tilværelse.

Men hvor gammel Kong Christian end blev, bevarede han dog sin fulde Kraft til det sidste. Hverken Motionen eller Rideturene eller nogen af sine Pligter lagde han fra sig selv i sin høje Alderdom. Den korrekte og kloge Optræden, Kong Christian lagde for Dagen ved Sønnesønnen, Prins Carls nylige Udnævnelse til Norges Konge, vidner tilstrækkelig tydeligt om den gamle Regents lige levende og skarpe Aandsstyrke.

J. C. CHRISTENSEN,
Konseilspræsident ved Kongens Død.

Kongens Død.

Mandagen den 29. Januar 1906 vil mindes med Vemod af alle Danske.

Vel kommer det ikke uventet, naar en Mand paa snart de 88 Aar dør; men man bliver dog aldrig saa fortrolig med Døden, at den ikke kommer overraskende, naar den rammer dem, der indtog en fremragende Stilling i Samfundet. — —

Som Kong Christians Liv havde formet sig harmonisk og lykkeligt, saaledes blev hans Død rolig og smuk.

Majestæten havde samme Dags Formiddag givet Audiens paa Amalienborg. Efter at denne var sluttet, modtog han forskellige af Holmens faste Mandskab, hvem han overrakte Medaljen for 25 Aars tro Tjeneste.

Da denne Handling var til Ende, følte Kongen sig træt, og han sagde til sine Omgivelser, at han vilde hvile sig lidt inden Middagen, hvorefter han gik ind i sit Soveværelse.

Enkekejserinde Dagmar var flere Gange inde i Soveværelset for at se til Kongen. Hun havde syntes, at han saa saa træt ud, og hun var en Smule urolig.

KONG CHRISTIAN IX's LIGFÆRD. UDFOR DET KGL. TEATER.

Efterhaanden blev Kongens Søvn mindre tryg, han bevægede sig frem og tilbage som i Utaalmodighed, og hans Ansigt fik et underligt slapt og dødt Udtryk.

Enkekejserinden blev angst og lod gaa Bud efter den kongelige Familje.

Et Øjeblik efter var Kongen død — roligt og blidt.

ROSKILDE DOMKIRKE.

Og hermed er da et rigt Liv afsluttet.

En lykkelig Mand er gaaet bort. En Konge, der var mere end Konge: en god Borger, en beskeden, stilfærdig Mand, en kærlig Familiefader, fremfor alt en god dansk Mand, en Patriot, der aldrig pralede med sine Følelser, men som rolig og stille gjorde, hvad han fandt, var hans Pligt.

— — —

Kongen er død!

I Mands Minde havde næppe noget Budskab fremkaldt større Bestyrtelse, større Sorg.

KONG FREDERIK VIII OG DRONNING LOUISA.

Alt Forretningsliv standsede, og paa Gaderne i Hovedstaden samledes Folk i samtalende Klynger.

Og som et Trylleslag forvandledes Landets Fysiognomi.

Folket klædte sig i Sorg.

Ud over Land og Rige lød Kirkeklokkernes Ringen. Det kimedes ud over Torve, Gader, Gyder: Kongen er død! Kongen er død!

Fra den hele Verden strømmede Blomster og Kranse ind til den gamle Konges Baare.

KRONPRINS CHRISTIAN.

Og fra alle Danmarks Egne valfartede Tusinder og atter Tusinder for at se deres elskede Konges Kiste paa *Castrum doloris* i Kristiansborg Slotskirke.

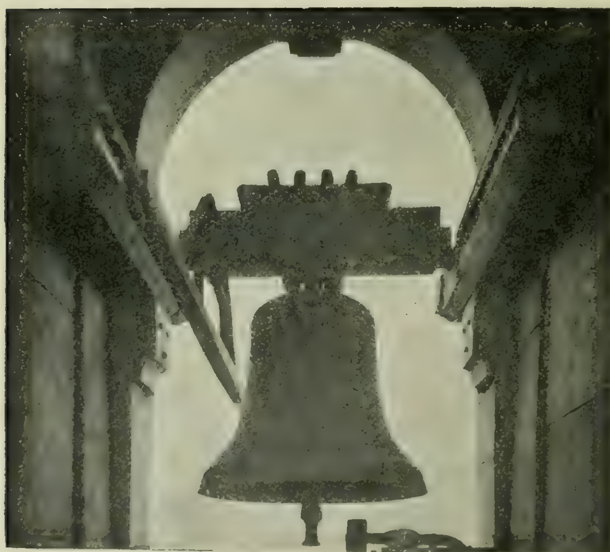
Havde det danske Folk ofte i Glædens Tid vist Kong Christian sin Medfølelse og Hengivenhed, blev dets Deltagelse ved Kongens Død og Bisættelse et endnu mere storslaaet Vidnesbyrd om, i hvor høj Grad Kongen havde forstaaet at vinde alle danske Hjerter.

* * *

Nu hviler Kong Christian den Niende i Roskilde Domkirke ved sin elskede Dronnings Side.

Med Vemod vil det danske Folk tænke tilbage paa den svundne Tid.

Men samtidig ser det med Fortrøstning Fremtiden i Møde. Thi det véd, at Kong Frederik den Ottende, til hvem Kong Christian efterlod Riget, ogsaa fik vor kære afdøde Konges bedste og smukkeste Egenskaber i Arv.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

BRIEF
DL
00 47113

1845466

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 02 12 06 031 6